

Lietuvos gyventojų savigyda antibiotikais ir žinios apie juos

Akvilė Kenstavičienė,
Higienos institutas

Panevėžys, 2015-11-06

Situacija Lietuvoje

- Atsparumo paplitimas tiesiogiai susijęs su antibiotikų vartojimo lygiu
- 2003 m. savigyda Lietuvoje – **23,3 %** (SAR)
- 2009 m. tik 20 % Lietuvos gyventojų žinojo, kad **antibiotikai nenaikina virusų!** (EU (27 šalys) vidurkis - 36 proc.), **12 %** iš vartojusių AB – savigydai (Eurobarometras)
- ESAD – nuo 2008 m. Lietuvoje, nevertintas efektyvumas.

Savigydos ir žinių tyrimas (2013 m.)

- **Tikslas:** Įvertinti Lietuvos gyventojų žinias ir požiūrį į antibakterinius vaistus bei savigydos mastą.
- Anketinė 1506 suaugusių Lietuvos gyventojų apklausa
- Europos supratimo apie antibiotikus dienos (ESAD) 2008-2012 m. VSB renginių įtaka

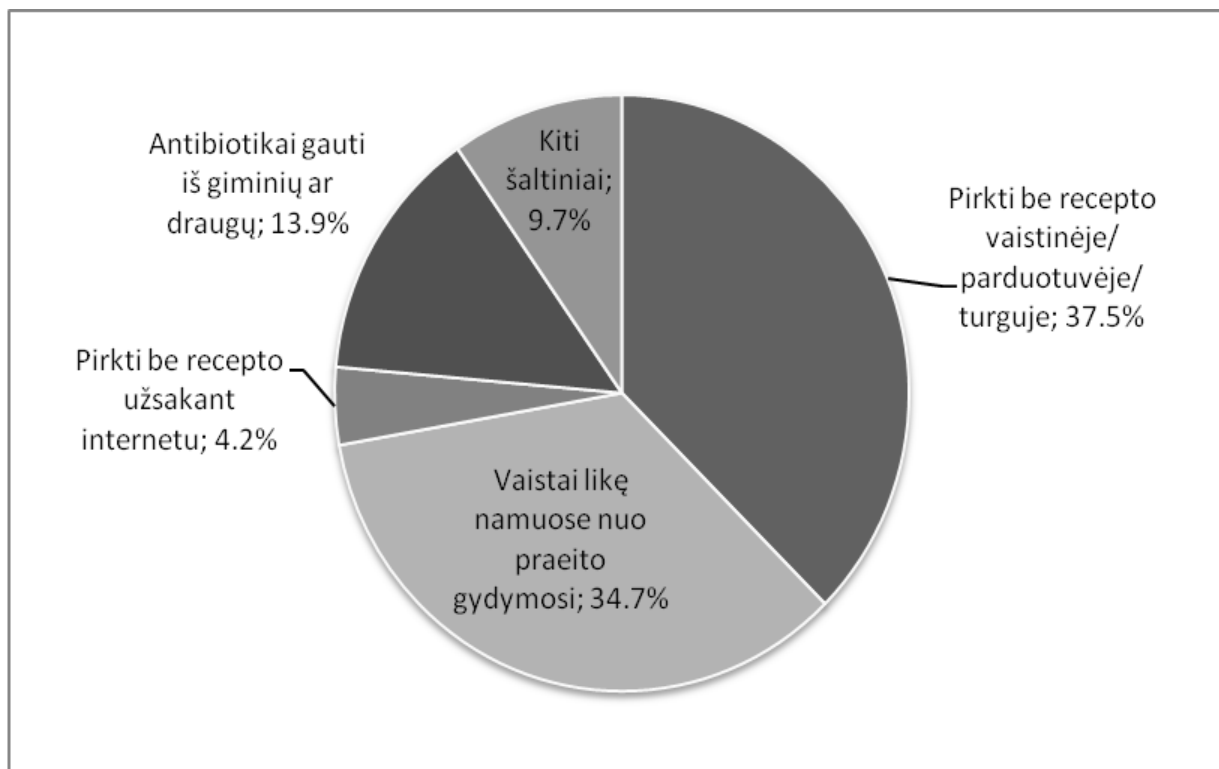
Savigydos paplitimas

- Bent kartą antibiotikus per 12 mėn. vartojo **26 %** apklaustųjų;
- 14,6 % iš vartojusių AB, bent kartą juos vartojo savigydai;
- Bendras savigydos paplitimas – **4,4% (n=1506)**.

Įsigijimo šaltiniai savigyddai

- Dažniausiai AB savigyddai buvo įsigijami **be recepto vaistinėje** (37,5 %), kitas šaltinis – **likučiai** nuo praeito gydymosi kurso (34,7 %)

AB gydomi susirgimai, vartojami preparatai, laikymas namuose

- **Dažniausiai vartojami** su gydytojo paskyrimu: **bronchitui** (18,7%), **VKTI** (13,3 %), **pneumonijai** (11,8 %).
- **Savigydos grupėje** - **gripui** (20,8 %), **šlapimo ir lytinėms infekcijoms** (11,1 %) bei **bronchitui** (11,1%);
- **Dažniausiai vartojami AB** – plataus veikimo spektro penicilinai, savigyddai dažnai – tetraciklinai;
- **AB laikymas namuose** - 24,1 % respondentų nurodė šiuo metu turintys antibiotikų, dažniausi šaltiniai – išrašyti gydytojo, likę nuo praeito kurso.

Žinios apie antibiotikus

Nr.	Teiginiai	„Taip“	„Ne“	„Nežinau“
1.	Antibiotikai veiksmingi prieš virusus	50,1	32,5	17,4
2.	Antibiotikai gydo peršalimą ir gripą	43,4	44,6	12,0
3.	Netinkamas antibiotikų vartojimas daro juos neefektyvius	81,6	4,2	14,2
4.	Antibiotikų vartojimas sukelia pašalinius reiškinius, pavyzdžiui viduriavimą	74,4	5,6	20,0

- Tik 5,4 % respondentų buvo girdėję apie ESAD
- Per 12 mėn. informacijos apie teisingą antibiotikų vartojimą gavo 19,2%
- Daugiausia informacijos gavo iš gydytojo (47,6 %), kiti svarbūs šaltiniai – televizija (14,9 %) ir internetas (9,0 %), **tik 2,1 % respondentų – iš lankstinukų ar specialių leidinių.**
- Didžioji dalis respondentų daugiau **informacijos apie AB norėtų gauti iš gydytojo (75,1%),** 15,1% – iš interneto, tik 6,1% atsakiusių nurodė spaudą.

Gyventojų požiūris, vartojimo įpročiai

- Su teiginiu, kad „**kiekvienas žmogus yra atsakingas už antibiotikų efektyvumo išsaugojimą**“ visiškai sutiko daugiau nei pusė respondentų (**51,0%**), labiau sutiko, nei nesutiko 17,7 %, nežinojo atsakymo į šį klausimą – 21,4% apklausos dalyvių;
- 23,6% respondentų buvo patys prašę, kad gydytojas išrašytų jiems AB;
- 7,6% per 12 mėn. bandė patys be recepto įsigyti AB vaistinėje, **iš jų net 50 % pavyko tai padaryti!**
- **Potenciali savigyda.** Nepasikonsultavę su gydytoju AB vartotų 22,4%. Bronchitui (46%), šlapimo takų infekcijai (27,6%), gripui, peršalimui/slogai gydyti.

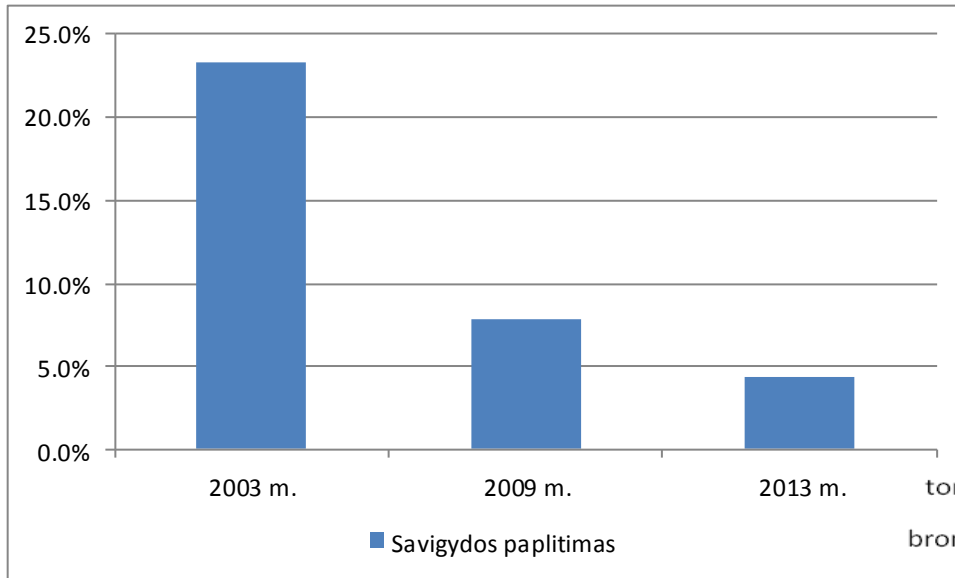

ESAD renginių įtaka

- Vertinant gyventojų savigyda, žinias apie antibiotikus, požiūrį pagal VSB organizuotus renginius savivaldybėse nebuvo nustatyta skirtumų;
- Geresni rezultatai – Lietuvos regione, kur 2011m. buvo vykdyta intensyvi veikla visoms visuomenės grupėms (savigydos atvejų nebuvo, net 79,4% žinojo, kad AB neveiksmingi prieš virusus).

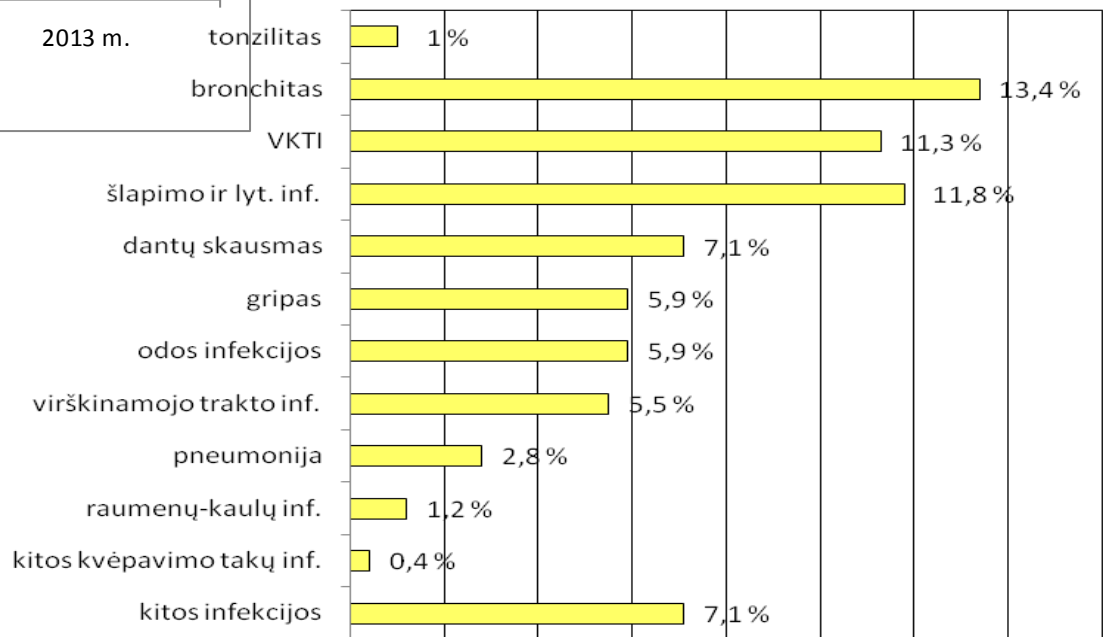

Savigyda Lietuvoje (apibendrinimas)

• 50 proc. bandžusių įsigyti antibiotikus be recepto – pavyko tai padaryti

• 30 proc. respondentų žinios apie AB teisingos

2014 m. tema - savigyda antibiotikais (ECDC rekomendacijos)

- Tikslinė auditorija – dirbantys, aktyvūs 18-55 m. asmenys
- Du pagrindiniai šaltiniai: įsigijimas be recepto ir antibiotikų likučiai

Tikslinės žinutės

1. Antibiotikus gali skirti tik jus apžiūrėjęs gydytojas
2. Antibiotikai nemalšina skausmo ir negali išgydyti visų ligų
3. Be reikalo, pvz. peršalus ar susirgus gripu, vartojami antibiotikai nepadės greičiau pasveikti ir gali sukelti šalutinius reiškinius
4. Skirkite sau laiko pasveikti
5. Kreipkitės patarimo į vaistininką – simptomus gali palengvinti kiti vaistai

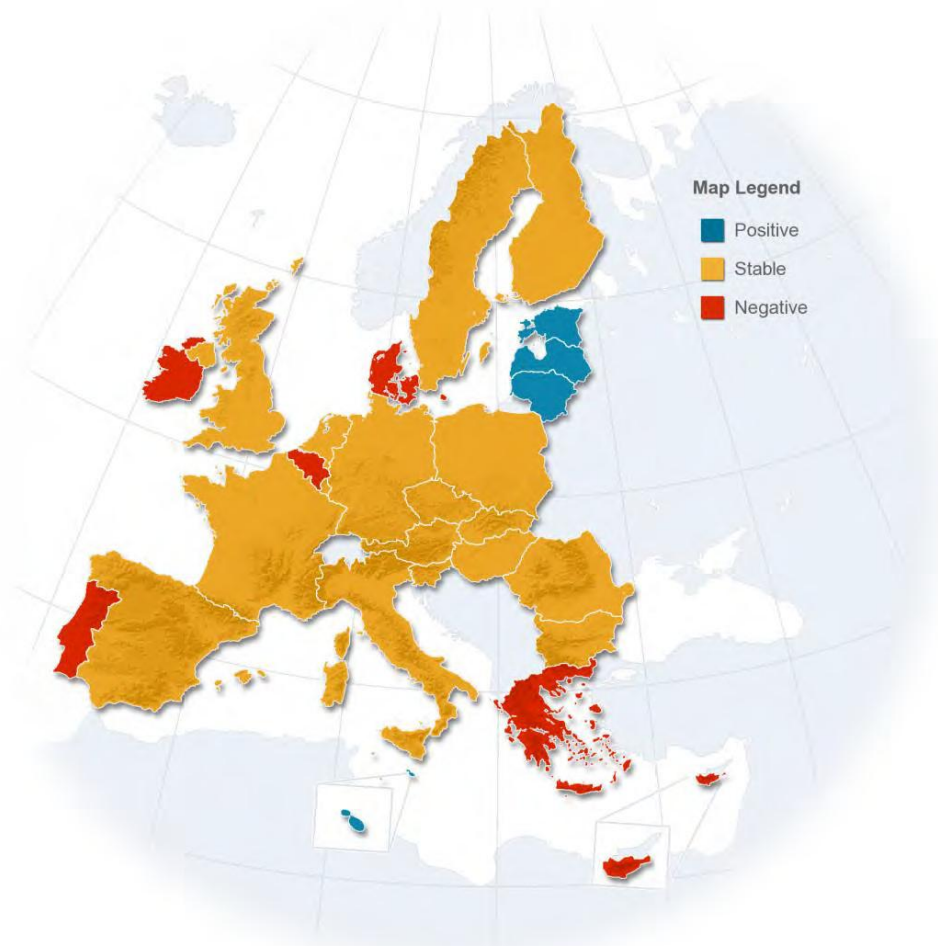
Savigyda antibiotikais ES

	LT	94%	+8
	MT	98%	+4
	LV	92%	+4
	EE	92%	+4
	PL	98%	+2
	FI	100%	+1
	RO	80%	+1
	SE	98%	=
	CZ	98%	=
	DE	98%	=
	SI	97%	=
	FR	97%	=
	NL	97%	=
	SK	96%	=
	IT	95%	=
	EU27	95%	=
	AT	93%	=
	ES	92%	=
	HU	92%	=
	LU	97%	-1
	UK	96%	-1
	BG	90%	-1
	DK	94%	-3
	BE	92%	-3
	PT	94%	-4
	CY	90%	-4
	IE	91%	-5
	EL	83%	-6

Question: QE1b. How did you obtain the last course of antibiotics that you used?

Answers: From a medical prescription/Administered by a medical practitioner

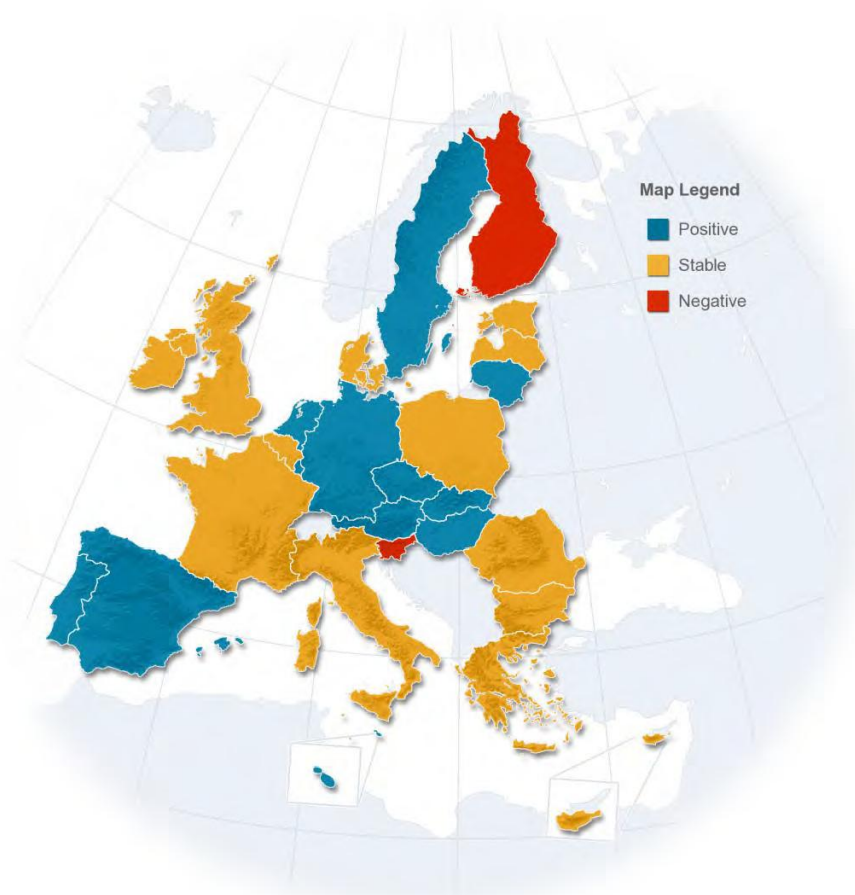

Žinios apie antibiotikus, ES

	LU	38%	+15
	CZ	20%	+8
	HU	16%	+7
	DE	20%	+5
	AT	13%	+5
	SE	43%	+4
	NL	31%	+4
	SK	24%	+4
	ES	16%	+4
	LT	15%	+4
	MT	14%	+4
	PT	9%	+4
	EU27	22%	+2
	EE	20%	+2
	DK	38%	+1
	FR	34%	+1
	UK	32%	+1
	PL	17%	+1
	EL	14%	+1
	CY	11%	+1
	IT	14%	=
	LV	13%	=
	BG	13%	=
	RO	4%	=
	BE	31%	-2
	IE	23%	-2
	SI	29%	-4
	FI	39%	-5

Question: QE2a(2). For each of the following statements, please tell me whether you think it is true or false.

Answers: 4 correct answers

Išvados

- Savigyda antibiotikais Lietuvoje sumažėjo, tačiau šių preparatų vis dar galima įsigyti vaistinėje be recepto;
- Žinios apie antibiotikus nėra pakankamos, gyventojams šioje srityje labai svarbus gydytojo autoritetas;
- Visuomenės informavimas turėtų būti vykdomas naudojant efektyviausias priemones.

Dėkoju už dėmesį

Akvilė Kenstavičienė,
Higienos institutas,
www.hi.lt/antibiotikai
akvile.kenstaviciene@hi.lt

